Sagan om den lilla farbrorn – Barbro Lindgren

- Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 1-3

Syfte

Barbro Lindgrens fina berättelse *Sagan om den lilla farbrorn* har jag läst med flera grupper. Några tankar om textsamtal om boken finns här: Lyssna på elevernas frågor och tankar. Den här gången ville jag ge mina elever en skrivuppgift efter läsningen. En uppgift som ger utrymme att träna kritisk analys, att eleverna får fundera på vems perspektiv som lyfts fram. Vems röst hörs? Vems röst hörs inte? Jag ville också göra eleverna medvetna om att texter kan kritiskt granskas och skrivas om.

Läraren reflekterar

Karin Jönsson skriver i Bygga broar och öppna dörrar (2016), om betydelsen av läsning och skrivning som sociala praktiker. Hon skriver om två aspekter. Att läsa och bearbeta text tillsammans och att se läsningen i ett större perspektiv som innefattar demokrati och social rättvisa. Jag delar hennes uppfattning om att använda litteraturen till att skapa förståelse för världen utanför, att använda texter som ger upphov till att diskutera livsfrågor. Jönsson beskriver även betydelsen av den gemenskap som uppstår när man läser tillsammans, där ansvaret för utvecklingen förflyttas från den enskilde eleven till klassen och undervisningen. Eleverna lämnas inte ensamma. ”I läsargemenskapen kan elever få hjälp att uttrycka sina tankar och få svar på de frågor de har. När klassen fungerar som en gemenskap finns det också lyssnare till det eleverna vill uttrycka eller visa” (2016, s. 97). Jönsson menar att det gemensamma arbetet bör fortsätta upp i åldrarna, genom hela skoltiden där stödstrukturerna förändras beroende på elevers ålder och innehållet i undervisningen. I boken tar också Jönsson upp Luke & Freebodys modell där fyra resurser och praktiker samspelar i en gynnsam literacyutveckling. De fyra resurserna är praktiker som stödjer kodknäckande, textskapande, textbruk och kritisk analys (eleverna görs medvetna om att texter inte är neutrala).

Jag tänker att det är nyttigt att skifta perspektiv, att det gör att elever tvingas in i texten och tänka. Samtidigt som eleverna får stöttning i form av ett givet scenario som gör att de kan fundera mer på formuleringar och beskrivningar av tankar och känslor.

Metod – Perspektivbyte

Jag utgick från en specifik händelse i boken, den där flickan en dag kommer och sätter sig på trappan tillsammans med den lilla farbrorn och hunden. Plötsligt rubbas tillvaron för den lilla farbrorn när hunden vänder sig från honom och riktar all sin uppmärksamhet mot flickan.

Jag berättade för eleverna att jag hade skrivit om den händelsen fast från flickans perspektiv. Eftersom vi inte fick veta mycket om flickan när vi läste texten, pratade vi en del under läsningen om varifrån hon kunde tänkas komma och vem hon var. Jag förklarade att jag i min version hittat på en del. Samtidigt fanns det fakta som jag har förhållit mig till, till exempel att farbrorn lämnade flickan och hunden gick och att han var borta i sju dagar innan han kom tillbaka. Texten jag skrev var i form av en dagbokstext:

Kära dagbok!

Har jag berättat att det bor världens finaste hund i grannhuset? Förra veckan när jag var ute på promenad med mina fina nya gummistövlar fick jag syn på en liten farbror som satt på trappen med en stor ljusbrun hund. Det såg så gulligt ut när hunden låg med nosen i farbrorns knä. De såg ut som de satt och väntade på nån så jag studsade fram till dem. Både farbrorn och hunden såg så glada ut. Jag som alltid velat ha en hund! Tur att inte mamma såg mig. Hon brukar alltid säga att jag inte ska hälsa på främmande hundar.

Den här hunden verkade gilla mig. Han flyttade sin avlånga nos till min hand och gnydde lite när jag klappade honom.

Den lilla farbrorn sa inte så mycket och efter en stund reste han sig plötsligt och gick! Jag fattade ingenting. Jag hade inte sagt nånting och jag kunde ju inte rå för att hunden verkade tycka om mig! Jag undrade vart gubben tog vägen. När vi suttit där en lång stund kände jag hur hungrig jag var. Då såg jag mamma som körde in på vår gård.

– Jag måste gå nu, sa jag till hunden. Hoppas vi ses imorgon.

Jag gick tillbaka varje dag och hunden satt där ensam på trappen. Han såg allt mer ledsen ut för varje dag som gick. Ibland satte han nosen i vädret och sniffade efter den lilla farbrorn. Han måste verkligen sakna sin kompis. Varför lämnar man sin bästa vän bara då där? Det var inte snällt gjort att bara tänka på sig själv. Hunden satt där med huvudet som en vissen tulpan.

Precis när jag hade tänkt gå hem hörde vi nåt. Det var den lilla farbrorn som kom gående! Du skulle ha sett hundens reaktion! Han sträckte sina ben mot farbrorn. Jag har aldrig sett en hund kramas så! Koltrastarna kom flygande och började dra maskar ur jorden och snödropparna började slå ut som om de ville vara med och fira att de två vännerna hittat tillbaka till varandra. Jag blev så glad att jag började klappa händerna och dansa! Vi blev alldeles andfådda och var tvungna att sätta oss ner på trappen och där satt vi en lång stund. Så gick det till när jag träffade världens bästa lilla farbror och hans fina hund.

Att låna författarens ord

Jag tog med några formuleringar från texten, *hunden satt där med huvudet som en vissen tulpan, koltrastarna kom flygande och började dra maskar ut jorden* och *snödropparna började slå ut*. Syftet med det är att jag vill visa att det är ok att härma lite för att bli inspirerad att höja nivån genom att utveckla fler av sina meningar. Vi pratade också om att när man skriver dagbok så är det som att man berättar för en kompis.

Perspektivbyte 2

Sen skrev vi tillsammans om samma scen fast ur hundens perspektiv:

En dag satt jag precis som vanligt med den lilla farbrorn på trappen. Plötsligt såg vi en flicka som hoppade i en vattenpöl. Hon hade en rosett i håret och en prickig klänning. Hon var så fin när hon dansade på gatan! Jag blev glad när flickan satte sig ner bredvid mig.

Jag flyttade min nos från farbrorns knä till flickans och när hon klappade mig var det så mysigt. Jag tror att farbrorn blev ledsen för han vände ryggen mot oss och sen reste han sig och gick.

Tänk om farbrorn inte kom tillbaka? Det var tomt i mitt hjärta utan farbrorn. Var det mitt fel att han gick iväg? Ville han inte vara min vän längre? Jag försökte känna om farbrorn var i närheten men jag kunde inte känna hans lukt. Jag kände mig som en vissen tulpan.

Flickan och jag satt och väntade en hel vecka. Tidigt en morgon såg jag en liten figur långt borta som kom gående. När jag fick syn på vem det var hoppade jag fram och mitt hjärta fylldes av lycka! Jag ställde mig på två ben och kramade farbrorn. Flickan dansade av glädje bredvid oss och koltrastarna drog maskar ur jorden. Resten av dagen satt vi alla tre på trappen och njöt av naturen på våren.

Elevuppgift

Eleven väljer valfri scen ur boken och skriver om den ur en annans perspektiv.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
Förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer.

Centralt innehåll*

Skönlitteratur för barn och unga från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Lyrik, dramatik, sagor och myter. Texter som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor.

Betygskriterier*

Eleven skriver olika slags texter med **tydligt** innehåll, **väl fungerande** struktur och **god** språklig variation. Eleven följer grundläggande regler för språkriktighet med **god** säkerhet.

Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter för barn och ungdomar **med mycket gott flyt** och visar **mycket god** läsförståelse. Dessutom sammanfattar eleven olika texter med **god** säkerhet. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

* årskurs 4-6